

Редовни проф. др Дамир Смиљанић
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Одсек за филозофију
Др Зорана Ћинђића 2
21 000 Нови Сад
Тел.: 021-485-3860
Мејл: dr_smiljanic@ff.uns.ac.rs

РЕЦЕНЗИЈА

Намера рецензента је да укратко прикаже главну интенцију, садржај и стилске карактеристике рукописа ванредне професорке Биљане Радовановић *Огледи из филозофије науке и технике*, а затим дâ своје мишљење о квалитету будуће публикације.

Биљана Радовановић профилисала се претходних година посебно на пољу теоретске филозофије: Она предаје Филозофију науке, Методологију и Теорију сазнања на Филозофском факулету у Нишу. Поред бројних радова у научним часописима и зборницима, објавила је 2020. године монографију *Прилози методологији и филозофији науке* која јој служи и као уџбеник у раду са студентима. Нове резултате њеног научно-истраживачког рада Радовановићева презентоваће у монографији под називом *Огледи из филозофије науке и технике* у издању Филозофског факултета у Нишу.

Нова монографија садржи петнаест огледа у којима се разматрају класични и актуелни проблеми филозофије науке као оне дисциплине која разматра основе научног знања, тематизује начине провере истог и методе којима се стичу сазнања, преиспитује истинитосне и стварносне претпоставке науке, проучава историјски развој науке и динамичну интеракцију научника са својим социјалним окружењем, као и уопште утицај друштва на развој науке. Ауторка обрађује широк спектар тема ове филозофске дисциплине: (1) природу и врсте научних проблема; (2) начин како се формира и третира научна традиција; (3) улогу искуства у науци; (4) спор интернализма и екстернализма; (5) моделе научне промене; (6) контроверзне дебате о смислу и домету релативизма у филозофији науке; (7) затим и посебне форме овог становишта као што су лингвистички и епистемички релативизам; (8) социолошки обрт у филозофији науке; (9) сложен однос науке и друштва; (10) контроверзну позицију социјалног конструктивизма; (11) рационалност науке која се огледа у њеном напретку; (12) начин како се вреднују научне теорије, што претпоставља и њихово поређење; (13) поглед на научно откриће из перспективе социологије науке којим се провоцира онај тип филозофије науке који не поклања толику пажњу социјалним детерминантама научног сазнања; (14) аспекте критике у контексту научног мишљења (од идеје критике преко критике науке до критичког метода); (15) најзад, у кратким цртама приказује и филозофију технике која има доста додирних тачака с филозофијом науке.

Бавећи се наведеним темама, ауторка показује своје познавање историје филозофије науке, а то значи и главних праваца попут логичког позитивизма и

емпиризма, критичког рационализма, конвенционализма, историзма, социјалног конструктивизма и релативизма. Она при реконструкцији апоретике филозофског проучавања научног сазнања разматра аргументе најважнијих представника ове филозофске дисциплине попут Рудолфа Карнапа, Ханса Рајхенбаха, Карла Р. Попера, Пјера Дијема, Имреа Лакатоша, Томаса С. Куна, Дејвида Блура, Паула Фајерабенда, Ларија Лаудана и др. С обзиром да је текст написан врло јасно и с посебним акцентом на кључним аргументима релевантних филозофских аутора, без предугих историјских екскурса, он се може применити у настави на предметима попут Филозофије науке, Методологије и Теорије сазнања, што га посебно препоручује за објављивање.

Узимајући у обзир профилисаност ауторке, темељност њеног познавања материје, као и дидактички умесан стил којим је написала ову збирку огледа, рецензент сматра да рукопис проф. др Биљане Радовановић *Огледи из филозофије науке и технике* задовољава све стандарде једне научне публикације и да може да служи и као уџбеник на предмету Филозофија науке на Филозофском факултету у Нишу, те из наведених разлога *изричито препоручује* објављивање наведеног рукописа.

Нови Сад, 18. август 2025. године

Проф. др Дамир Смиљанић